

# אחפש את ספיד החינוך!?

עלון חינוכי שבועי ע"י ארגון שבילים

מאמר 25

הפנין - פרק א

**נלך הקריאה** [פרק שני]



נקודות למחשבה

בשבילי חינוך הנוער בדורנו



נכתב בסייעתא דשמיא ע"י

הרב אלחנן קרביץ

**ארגון שבילים – כל אחד והשביל שלו**

מחבר החוברות רבי המכר - מה את מחפשת??? / מה אתה מחפש???



להצטרפות לרשימת התפוצה

שאלות, הארות ותגובות [shvilim@okmail.co.il](mailto:shvilim@okmail.co.il)

# שבילי

כל אחד והשביל שלו

## **הפניין - פרק א**

### **ללך הבריאה** [פרק שני]

קוראים יקרים, אני תפילה, שכל מי שקרא/ה את המאמר של שבוע שעבר בענין נזר הבריאה [פרק ראשון], הבין שאין זה מאמר של דברי תורה, אין זה תאוריה, שכן המאמר כולו עסק בפרקטיקה המעשית. שכן ממאות מפגשים עם בני נוער מוכח, שנערים ונערות שראו בהוריהם את גאווות יהדותם, וחוסנו בידיעות ובהרגשות שהם נזרי הבריאה, שהם בני מלכים, שהם זכו בכך שהם שומרי תורה ומצוות, - הם הרבה יותר שמורים, הרבה יותר חזקים, הרבה יותר מאושרים, ופחות נגררים אל הרחוב. שכן כמעט מעולם לא נמצא בן מלך הנובר באשפה, מעולם לא נמצא בן מלך שעזב את הארמון...

**משל למה הדבר דומה:** אל בור כלא חשוך הורדו שני אצילים שחטאו למלך, אך בתוכו היה גם אסיר נוסף מבני ההמון, איכר מגושם ונבער מדעת. כאשר הגיע שעת הארוחה, הובאו לפנייהם מנות. האצילים היו משתמשים בסכין ומזלג כפי שהסכינו מימיהם, בעוד האסיר השלישי אוכל כבעל חיים פרא משולל תרבות...

אחד מהאצילים ניסה ללמדו פרק בהלכות נימוסים, איך יאכל, כיצד מחזיקים מזלג וסכין. אבל בחושך הגדול שהיה בבור לא ראה האיכר כלום, ובשכלו לא הבין מאומה ממה שדיבר אליו, כל מאמציו עלו בתוהו.

פנה האציל לחברו וביקש עזרתו באילוף האיכר. השיב לו חברו: בזמן שאתה משקיע לנסות להסביר לו וללמד אותו איך ומה, אני מחפש עצה איך לקדוח כאן בקיר חור קטן שדרכו יכנס מעט אור. הלא חושך פה, אך יזרח ניצוץ אור אחד, והאיכר יראה מעצמו איך משתמשים בכלי האוכל... (מתוך הספר דעת שרגא, חינוך)

**הנמשל:** הילדים/ות הצעירים/ות הולכים בחושך, ים של פרטים המבלבלים, כבישים, צמתים, גשרים, מנהרות... חלקם מסומנים היטב, שחור לבן, מותר אסור, תמרורים ברורים, רמזורים... אך חלקם הגדול אינו מסומן כלל, שטח אפור, שבילי עפר, שבילים צדדיים, חשוכים, ללא פנסים, ובהם הם צריכים להחליט לבדם מותר או אסור, משתלם או לא, מתאים או לא מתאים, מכובד או נבזה... ולא מציאותי שנשב בכל פעם עם הילדים להסביר להם מה עליהם לעשות בצומת הבאה, שכן ברוב הצמתים הם אינם נמצאים על ידנו, הם ברחוב, בכביש, בשביל החשוך, בחדר סגור עם עוד איזה חברה/ה, לבד במלחמת החיים...

אז כיצד יכריע הנער/ה האם להיגרר אחר החברה/ה, האם לעשות את המעשה המוצע, האם לצפות בסרטון, האם לשמוע את הזמרת/ת שהביאה/ה לזמרת/ה בנגן. איך ידע האם מקום פלוני הוא מקום הולם, אם הלבוש או התיק צד הזה מתאים לבית שלנו, אם הכשרות הזו מספיק מהודרת...

באמת, בתי ספר וסמינרים מסתבכים בנושאים אלו, וצריכים להשקיע זמן רב על כתיבת תקנון, ובכל שנה צריך לעדכן על פריטים חדשים שיצאו, האם הסמינר מתיר זאת או לא... נו, הכיצד נרצה שהנערה תכריע לבדה בשאלות סבוכות אלו, הרי מעולם לא התמודדה עם התפריט החדש, עם הדור החדש...

הפתרון לכל השאלות הללו טמון בהרגשת גאווה יהודית. ערך עצמי. בית בו ההורים משקיעים רבות ביסודות, בית המזריח את האור הגדול, בית בו ההורים חיים חיי רוממות, נכבדות, אצילות, ויחד עם זאת מעביר לילדיו באופן תמידי את רוממותם, את מלכותם, את אצילותם. הילדים יזהו בתוך החושך את האור, הם יראו בעצמם מה פוגע ומזיק לנפשם וממנו עליהם להיזהר, הם יזהו מעצמם מה מחשיך את אורם, את נכבדותם...

ממילא ההורים לא יצטרכו בכל שעה להתקשר לנערה/ולשאל היכן הוא נמצא. שכן אין להם לחשוש ולעקוב בכל רגע היכן הם, מה הם עושים, כיצד הם מצליחים לעמוד במלחמתם בשעה זו. שכן אנו נאמין בילדים שלנו, בבני המלכים שבביתנו, שכשם שאנו זוכרים בכל עת ובכל שעה שהקדוש ברוך הוא מסתכל עלינו, רואה את מעשנו, כמו כן ילדנו, אף שאנו לא נמצאים על ידם, לא מסתכלים עליהם, מכל מקום בוודאי הם זוכרים ורואים את דמות דיוקנם של ההורים בשעות מלחמתם, ואינם נגררים להסתובב עם ריקים ופוחזים, שכן בני מלכים אינם נוגעים בדברים מסוכנים, בני מלכים אינם מתמכרים לדברים הרסניים, בני מלכים אינם אוכלים ושותים ברחוב. בני מלכים יודעים את דרכם ונזהרים מפחים הנטמנים לרגלם, בני מלכים מתלבשים בבגדים נאים ומכובדים, בני מלכים מכבדים כל אדם, מדברים בשפה נקיה ומכובדת...

גדולי הדורות הכניסו לילדיהם את התחושה כי הם בני מלכים, כבר מגיל צעיר. מסופר על הסבא מקלם שמנהגו היה להשכים ולעורר את בניו הקטנים בנעימת פיוס, היה קורא להם: 'קינדערלאך, איהר פארשלאפט א מלוכה' [= ילדים, אתם מפסידים את המלוכה בשנתכם. כלומר, כאשר אתם ישנים אתם לא מלכים]... והקב"ה הרי המליך את האדם על הבריאה... (המאורות הגדולים עמו' עט) גדולי החסידות הסמיכו לכך את המסופר על הקיסר נפוליון, שבתקופת תחילת נשיאותו כמלך, היה ממעט בשינה. כאשר שאלוהו על כך השיב: הרי כשאני ער, אני מלך. כשאני ישן, איני מרגיש את המלוכה. כך עם ישראל, בני מלכים, ואין להם לבזות את המלוכה...

על פי זה מובן היטב, שכל מה שנכתב בשבוע שעבר, אין זה ווארטים, אין זה דברי תורה, אלא זה הפרקטיקה הכי מעשית, זה הכלי המעשי החזק ביותר שיש לנו לתת לילדים שלנו מול פגעי הזמן, זה הכוח הטוב ביותר שאנחנו יכולים להעניק לילדים בכדי שיוכלו להילחם עם הרחוב הקורץ, עם החברה הסוחפת, עם ירידת הדורות. יחד עם זאת, זהו גם כלי רב עוצמה לתת סיפוק ושמחה בחיי היום יום, להביא אושר תמידי, שכן כאשר האדם שולט על מעשיו, עומד בניסיון, יש לו סיפוק כל רגע ואין כמוהו מאושר [כמו שהתבאר במאמר 13 'לראש ולא לזנב'. מומלץ מאוד מאוד ללמוד אותו שוב ושוב], וממילא אדם מאושר אינו הולך לחפש אושר במקומות אחרים, מפוקפקים, זרים, חשוכים...



הנה דברים שכתב הגאון רבי לייב מינצברג זצ"ל (רבה של קהילת המתמידים ירושלים, בספרו בן מלך חכמה ומוסר, עמו' תקה), דבר זה הוא מעיקר החינוך, וכשם שמוטל עלינו ללמד את בנינו את עצם המצוות וההלכות והשרשרת עוצם החיוב וענייני שר ועונש, כך נכלל במצוות 'ולמדם אותם את בניכם' גם להעביר אליהם את היחס הנכון כלפי כללות מציאותינו כיהודים, וכלפי התורה והמצוות...

עיקר הדבר להביא לידי כך, אינה על ידי מאמרים ושיחות על ענין זה ש'צריך' לשמוח ולהיות מאושרים בהיותנו יהודים ויש לנו את התורה, אלא בכך שההורים והמחנכים מבטאים ומראים כי הם בעצמם שמחים ומאושרים בזה, כאשר הילדים רואים כיצד רגשות אלו מפעמים בלב ההורים, אזי הם נוכחים לדעת כי אכן התורה היא דבר מענג ומשמח, ויתעוררו אף בקרבם רגשות אושר על כל אלו..

על ההורים לחזור ולשנן לכל הילדים, בכל הגילאים, כמה שהם חשובים, כמה שהם מיוחדים. וכמו שהזכרנו בשבוע שעבר, הרבה נערים ונערות נאבדו בגלל שלא שמעו את מה שאמר הנביא (ירמיה א ז) 'אל תאמר נער אנוכי'. וזה מה שאמר שמואל הנביא לשאול (שמואל א', טו ז) 'הלוא אם קטן אתה בעיניך, ראש שבטי ישראל אתה'... כל נער או נערה צריכים לדעת את זה, ולשנן את זה בכל יום ויום, את/ה 'ראש שבטי ישראל', נזר הבריאה, בנו של מלך מלכי המלכים. לכן, על ההורים להתבטא מפעם לפעם בפנים קורנות ובהבעה של קורת רוח, באמירה עד כמה מאושרים אנו שזכינו להיות יהודים, עמו של ה', בני מלכים, נזרי הבריאה. אפשר לספר את המסופר על כמה צדיקים שבכל יום בברכות השחר, באמרם 'שלא עשני גוי' לא יכלו להכיל רגשותיהם עד שפתחו בריקוד נלהב וסוער למשך זמן. [ראה בספר שם משמואל (פרשת שמות) שהביא מעשה על בעל האורים ותומים, שהאזינו אחריו שלא ברך 'שלא עשני גוי', וכאשר נשאל על כך השיב כי בקומו ממיטתו וזכר שהוא יהודי נתרגש באהבה ובהגבהת הלב לשמים עד שלא עצר כוח להמתין בברכת שלא עשני גוי לאמרה בתוך סדר הברכות ואמרה תיכף] ועוד כהנה סיפורים ואמרות כמה טוב ומאושר ונחמד ונעים עד מאוד להיות יהודי...

הגאון רבי חיים ברים זצ"ל (קובץ מרבה חיים, אלול - תשרי, עמו' צג) סיפר על החסיד המפורסם רבי נטע צינורט זצ"ל שנכנס בבוקר שלאחר הבחירות בארצות הברית ועוד לפני התפילה שאל וברר מי עלה לגדולה. וכששאלוהו מדוע מבקש הוא לדעת, ועוד קודם התפילה. ענה ואמר, וכי חושבים אתם שכשמברכים ברכת שלא עשני גוי הכוונה על אותו גוי ישמעאלי מלוכלך ומזוהם משער האשפות, לא!!! הכוונה על הגוי הכי מאושר עלי אדמות כדוגמת נשיא ארצות הברית, ולכן רוצה אני לדעת קודם שאברך ברכה זו על איזה גוי מכובד הנני מברך ומכוין שברוך ה' שלא עשני גוי, אפילו מכובד כמותו, אלא שעשני יהודי בין אחינו בני ישראל עבדיו...

אפשר מידי פעם בסעודת שבת, לומר מתוך התרגשות, כמה מאושרים שאנו זוכים לשבת יחד כל בני המשפחה סביב השולחן, כבני מלכים, ליהנות יחד, לשמוח יחד, הגויים, ולצערנו גם אותם שאינם שומרי תורה ומצוות, אינם זוכים לחוויה המעצימה הזו, לעונג הגדול הזה... כאשר נשתדל לומר ולהביע זאת לעיתים מזומנות בסגנונות שונים, יכנסו הדברים בליבם של הילדים...

**ולהלכה למעשה:** מומלץ להורים להחמיא לילדים על כך שהם נראים מכובדים, שהם מתנהגים באצילות, ואין הכוונה רק לאמירות כאלה, אלא להדגיש שהמעשה שעשית אתמול היה ממש מכובד, המשפט שאמרת הבוקר היה יפה מאוד, שמחתי לשמוע... אתמול אמרת משפט וזה לא התאים לבית שלנו, לבית של נסיכים... ראית ברחוב את החולצה שלבש הילד ההוא, הנערה ההיא, לנסיך כמוך זה לא מתאים... את/ה בוודאי לא היית קונה כזה. שמעת את המשפט הנורא שאמר ההוא ברחוב, את/ה לא היית מדברת ככה. ראית איך התנהג אותו אחד בחנות, באוטובוס, את/ה לא היית מתנהגת/ת ככה... וכן על זה הדרך! - אך ברור שכל זה בתנאי שאנו ההורים מתנהגים כמלכים, בכל דרכינו אנו מכבדים את מעמדנו, את תפקידנו...

[עיינו היטב במאמר הרביעי (הופץ בחודש תמוז תשע"ח) הנקרא 'ליצנותא דעבודה זרה (ג)', שם הבאנו בהרחבה רבה שלל דוגמאות פרקטיות כיצד אפשר להפוך את מה שאנו רואים ברחוב למרכז למידה עבור חינוך הילדים שלנו, כגון א. קדושת בית הכנסת. ב. דיבור באמצע התפילה. ג. לשון הרע ופגיעה בזולת. ד. חוצפה וכיבוד הורים. ה. כיבוד מורים. ו. דיבור זול וגס. ז. זריקת אשפה. ח. חברה. ט. אמבולנס. - אלא ששם הנושא היה לזלזל בתופעה בכדי לגרום לילדים שלנו לא לעשות דברים אלו [אנחנו זוכרים את חובתנו לכתוב מאמר חיובי, כלומר, מאמר כיצד לנצל הנהגות חיוביות שאנו רואים יום יום אצל אחרים, ולשבח אותם, ובכך לגרום לילדים שלנו ללמוד ולרצות להתנהג נכון, ובעזרת ה' עוד נכתוב זאת]. כאן, במאמר זה, אפשר להשתמש באותם נושאים בהסתכלות נוספת, כלומר, להצביע לילדים שלנו כמה התנהגויות כאלה ואחרות לא מתאימים לבית שלנו [ובזה אנו מרוויחים גם את הנושא של הגאווה הביתית (שהורחב במאמר הראשון)], אבל בעיקר לנושא שלנו, כמה שהתנהגויות כאלה לא מתאימים לבני ובנות מלכים, לנסיכים ונסיכות שלנו... - אנחנו ממליצים מאוד לקרוא את המאמר הרביעי עוד פעם (מי שעדיין לא הצטרף/ה באותו זמן, יכולה לשלוח בקשה ולקבל את המאמרים הישנים)]

יושבת לה חתולה בתוך צפרדע גדולה של אשפה, מוצאי שבת קודש, המקום עמוס בשאריות מזון, בשר ודגים, מעדנים, כל מיני תענוגים, ממתקים, כל הכשרויות וההידורים, יושבת ונוברת ואוכלת. והנה, לפתע עובר על יד האשפה הנסיך, בן המלך, והחתולה מסתכלת עליו וחושבת: נסיך, תראה, לא חסר לי דבר, יש לי שפע של מעדנים, מיני מגדים, ואתה, צריך לעבוד קשה בשביל זה, בוא, הצטרף אלי, כנס לכאן ולא יהיה חסר לך דבר. אבל הנסיך, בן המלך, משיב לעומתה: אכן, יש לך הרבה שאריות מזון, אבל המקום בו את נמצאת הלא הוא **אשפה**, מלא זוהמה, וכי אצטרף אלייך לזוהמה רק בכדי ליהנות לכמה רגעים מהמעדנים...

כך - היה אומר הגאון הגדול רבי שמאול רוזובסקי זצ"ל (ראש ישיבת פוניבז') - צריך האדם לומר לעצמו, ליצרים שבתוכו, וכן לילדיו, הרחוב, החברה הלא טובה, האינטרנט, הסמארטפונים, כולם מלאי אשפה אחת גדולה, זוהמה, לכלוך, טינופת, הגן עדן נמצא רק אצלי, בתוכי, בביתי, הנעימות, העדינות, השפה הנקיה, שמחת החיים, שלווה הנפש, יש רק לנו שומרי התורה והמצוות, וכי נעזוב את הכל ונלך לחבוק אשפתות...

מעשה באדם שעבד כל חייו בגן החיות, כאשר הגיע לגבורות ויצא לפנסיה, ערך סעודת פרידה לכל החברים לעבודה. בתוך הסעודה השתבח בעצמו שלאחר כל כך הרבה שנים בעבודה אינו נוער כחמור ולא נוהם כאריה ולא מקרקר כתרנגול ולא מצפצף כציפור. - אמרו נא קוראים נכבדים, וכי זה שבח, והרי פשוט שאדם לא ילמד ממעשי החיות וירצה להידמות להם.

הנמשל – היה אומר האדמו"ר מצאנז זצ"ל – פעם, בימים עברו, היה לבני אדם ניסיונות בחיים, העולם היה מלא בהשכלה, בחכמות חיצוניות, ומשך אליו רבים וטובים מהעם היהודי. אבל, היום, שהרחוב שאינו שומר תורה ומצוות הוא גן חיות ממש, איזה התמודדות יש לנו מולם, מה לנו לחקות את מעשיהם, לבושיהם, דיבוריהם, התנהגויותיהם, משחקיהם, שיריהם, וכי נרצה להידמות לקופים, לפילים. מה לנו, בני מלכים, בני חורין, להיגרר אחריהם, אנו בני אדם, והם... [כמובן שהסיבה שאנו כן מרגישים שיש לנו כיום התמודדות מול הרחוב, הוא רק מחמת שאיננו מרגישים את גאוותנו, את כבודנו, את ערכנו, כמו שהרגיש האדמו"ר מצאנז זצ"ל...]

**בהצלחה!!!**



## שתי ציבורי

### חמאלות הקוראים - כל אחד והשתי life

שלום רב  
רכשנו את שני החוברות, נהנינו מאוד מהבהירות, מהמחשת ההשקפה והנושאים החשובים והקריטיים לנוער המתבגר בגיבוש דרכם, וגם למבוגרים.  
בברכת הצלחה משפחת ....

=====

לכבוד הרב קרביץ שליט"א  
רכשתי את החוברת **מה אתה מחפש???**, והרסת לי את הלילה, קראתי אותה בשקיקה שתי פעמים פעם אחר פעם. מעודי לא האמנתי שחוברת יכולה להכיל כל כך הרבה נושאים יקרים, ולתת מענה כל כך פרקטי [כמו בעלונים] להתמודדויות החיים, וההסברה הכל כך מיוחדת. קיבלתי מהחוברת הרבה תובנות, המון עוצמה, ואני בטוח שזה יביא לי הרבה שמחה והצלחה בחיים.  
יישר כוח  
קורא שלא ישן בלילה

=====

תודה רבה על החומר החיוני תענוג לקרוא וליישם את העקרונות הברורים והדוגמאות המעשיות!

=====

לכבוד הרב קרביץ שליט"א  
תודה גדולה על כל ההשקעה העצומה בכתיבת העלון מידי שבוע בשבוע בקביעות חוק ולא יעבור מלאים וגדושים בעצות נפלאות ורצון להיטיב.  
ברכתי שהקב"ה יתן לכם את הכוחות והכישרונות להמשיך ולהדריך כיצד לגדל את ילדינו בצורה שהקב"ה התורה והמצוות יהיו אהובים עליהם, שזה בעצם חוט השני שעובר בין כל העלונים שלכם.

=====

תודה רבה! הדברים מחכימים וחשובים ולוואי שנצליח ליישם.

=====

לכבוד הרב קרביץ שליט"א  
בוקר טוב! יישר כח על המאמרים הנפלאים מתוק ממש כמו קפה עם שוקולד על הבוקר... (כמובן אחרי התפילה...)  
בהקשר למה שכתבתם בשבוע שעבר שלהכיר ערך עצמו וכו' זהו תמצית שיטת סלבודקא, יש לציין שכבר בספרי החסידות עמדו ודברו מענין זה הרבה מאוד, בכל פניות שאתה פונה תמצא בהם, ואציין כאן מקור אחד וללמד על הכלל כולו יצא עיין בנועם אלימלך (פר' שופטים ד"ה שופטים ושטרים), וז"ל: 'אך אעפ"כ לא יחזיק עצמו כרשע ח"ו וכו' והטעם הוא כי אם ח"ו יחזיק עצמו כרשע אזי אין לבו בקרבו לעשות איזה מצוה או תורה ותפילה ואיזה עובדא כשירה וישרה כי מתיימש עצמו באומרו שאין ראוי לזה' עכתו"ד, ע"ש,  
ואביא כאן עוד מקור אחד בס' רבי צדוק הכהן מלובלין שחייב האיש הישראלי להאמין ב[כוחות] עצמו כמו שחייבים להאמין בבורא... (לא זוכר כרגע המקור והלשון בע"פ ועיין) ואכהמ"ל.

בברכת יישר כוחכם ושיפוצו מעיינותיכם חוצה – ואל הלב פנימה...  
חסיד מלונדון.